

σύγχρονο

**Φάσμα**Group  
προπαρασκευή για  
Α.Ε.Ι. & Τ.Ε.Ι.

μαθητικό φροντιστήριο

25 <sup>ης</sup> Μαρτίου 111	ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗ	☎ 210. 50.20.990 - 50.27.990
25 <sup>ης</sup> Μαρτίου 74	ΠΛΑΤΕΙΑ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ	☎ 210.50.60.845 - 50.50.658
Γραβιάς 85	ΚΗΠΟΥΠΟΛΗ	☎ 210.50.51.557 - 50.56.256
Πρωτεσιλάου 63	ΠΛ. ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΙΑΣ - ΙΛΙΟΝ	☎ 210.26.32.505 - 26.32.507

**Μάθημα :** ΑΡΧΑΙΑ ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

**Καθηγητής :** ΟΜΑΔΑ ΦΙΛΟΛΟΓΩΝ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΩΝ ΦΑΣΜΑ

**Τάξη :** Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

**Ημερομηνία :**

**Όνοματεπώνυμο :**

## Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

### Πλάτωνος Πρωταγόρας (323d–e, 324a-c)

#### α' απόσπασμα

Ὅσα γὰρ ἡγοῦνται ἀλλήλους κακὰ ἔχειν ἄνθρωποι φύσει ἢ τύχη, οὐδείς θυμοῦται οὐδὲ νοθετεῖ οὐδὲ διδάσκει οὐδὲ κολάζει τοὺς ταῦτα ἔχοντας, ἵνα μὴ τοιοῦτοι ᾦσιν, ἀλλ' ἐλεοῦσιν· οἷον τοὺς αἰσχροὺς ἢ σμικροὺς ἢ ἀσθενεῖς τίς οὕτως ἀνόητος ὥστε τι τούτων ἐπιχειρεῖν ποιεῖν; Ταῦτα μὲν γὰρ οἶμαι ἴσασιν ὅτι φύσει τε καὶ τύχη τοῖς ἀνθρώποις γίνεσθαι, τὰ καλὰ καὶ τὰναντία τούτοις· ὅσα δὲ ἐξ ἐπιμελείας καὶ ἀσκήσεως καὶ διδαχῆς οἴονται γίνεσθαι ἀγαθὰ ἀνθρώποις, ἐάν τις ταῦτα μὴ ἔχη, ἀλλὰ τὰναντία τούτων κακὰ, ἐπὶ τούτοις που οἷ τε θυμοὶ γίνονται καὶ αἱ κολάσεις καὶ αἱ νοθετήσεις. Ὡν ἔστιν ἓν καὶ ἡ ἀδικία καὶ ἡ ἀσέβεια καὶ συλλήβδην πᾶν τὸ ἐναντίον τῆς πολιτικῆς ἀρετῆς.

#### β' απόσπασμα

Ἐνθα δὴ πᾶς παντὶ θυμοῦται καὶ νοθετεῖ, δηλον ὅτι ὡς ἐξ ἐπιμελείας καὶ μαθήσεως κτητῆς οὔσης. Εἰ γὰρ ἐθέλεις ἐννοῆσαι τὸ κολάζειν, ᾧ Σώκρατες, τοὺς ἀδικοῦντας τί ποτε δύναται, αὐτό σε διδάξει ὅτι οἷ γε ἄνθρωποι ἡγοῦνται παρασκευαστὸν εἶναι ἀρετῆν. Οὐδείς γὰρ κολάζει τοὺς ἀδικοῦντας πρὸς τούτῳ τὸν νοῦν ἔχων καὶ τούτου ἕνεκα, ὅτι ἠδίκησεν, ὅστις μὴ ὥσπερ θηρίον ἀλογίστως τιμωρεῖται· ὁ δὲ μετὰ λόγου ἐπιχειρῶν κολάζειν οὐ τοῦ παρεληλυθότος ἕνεκα ἀδικήματος τιμωρεῖται –οὐ γὰρ ἂν τό γε πραχθὲν ἀγέννητον θεῖη– ἀλλὰ τοῦ μέλλοντος χάριν, ἵνα μὴ αὐθις

ἀδικήση μήτε αὐτὸς οὗτος μήτε ἄλλος ὁ τοῦτον ἰδὼν κολασθέντα. Καὶ τοιαύτην διάνοιαν ἔχων διανοεῖται παιδευτὴν εἶναι ἀρετὴν· ἀποτροπῆς γοῦν ἔνεκα κολάζει. Ταύτην οὖν τὴν δόξαν πάντες ἔχουσιν ὅσοιπερ τιμωροῦνται καὶ ἰδία καὶ δημοσίᾳ. Τιμωροῦνται δὲ καὶ κολάζονται οἱ τε ἄλλοι ἄνθρωποι οὓς ἂν οἴωνται ἀδικεῖν, καὶ οὐχ ἥκιστα Ἀθηναῖοι οἱ σοὶ πολῖται· ὥστε κατὰ τοῦτον τὸν λόγον καὶ Ἀθηναῖοί εἰσι τῶν ἡγουμένων παρασκευαστὸν εἶναι καὶ διδακτὸν ἀρετὴν. Ὡς μὲν οὖν εἰκότως ἀποδέχονται οἱ σοὶ πολῖται καὶ χαλκῆως καὶ σκυτοτόμου συμβουλευόντος τὰ πολιτικά, καὶ ὅτι διδακτὸν καὶ παρασκευαστὸν ἡγοῦνται, ἀποδέδεικταί σοι, ὦ Σώκρατες, ἱκανῶς, ὥς γέ μοι φαίνεται.

## ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

**A1.** Να συνδέσετε τις ανθρώπινες ιδιότητες της στήλης Α με τον τρόπο που αντιμετωπίζονται –σύμφωνα με τον Πρωταγόρα- όπως δίνεται στη στήλη Β. (Καθένας από τους δυο τρόπους συνδέεται με περισσότερες από μια ιδιότητες.)

### A

- α. σμικρότης
- β. ἀδικία
- γ. ἀσθένεια
- δ. ἀσέβεια
- ε. αἰσχροτής

### B

- 1. πάντες θυμοῦνται, νουθετοῦσι, διδάσκουσι, κολάζουσι
- 2. οὐδεὶς θυμοῦται οὐδὲ νουθετεῖ οὐδὲ διδάσκει οὐδὲ κολάζει, ἀλλ' ἔλεοῦσιν

**A2.** Να ελέγξετε αν οι προτάσεις που ακολουθούν αποδίδουν σωστά την σκέψη του Πρωταγόρα γράφοντας στο τετράδιό σας, τη λέξη **Σωστό**, αν είναι σωστή, ή τη λέξη **Λάθος**, αν είναι λανθασμένη:

Ο Πρωταγόρας:

- 1. πιστεύει ότι η πολιτική αρετή προέρχεται από τη διδασκαλία και την επιμέλεια.
- 2. πιστεύει ότι η ποινή έχει σωφρονιστικό χαρακτήρα.
- 3. δε φαίνεται να απορρίπτει τον κατασταλτικό χαρακτήρα της ποινής.
- 4. απορρίπτει τον κατασταλτικό χαρακτήρα της ποινής.
- 5. δε δέχεται ότι και ένας τεχνίτης μπορεί να δώσει πολιτικές συμβουλές.

(Μονάδες: 10)

**B1.** «ὁ δὲ μετὰ λόγου ἐπιχειρῶν κολάζειν»: Ποιος εἶναι ὁ σκοπὸς καὶ ποιο τὸ παιδευτικὸ νόημα τῆς ἐλλογῆς τιμωρίας κατὰ τὸν Πρωταγόρα; (ἀπόσπασμα β')

(Μονάδες: 10)

**B2.** Λαμβάνοντας υπόψη τὸν ἀποδεικτικὸ συλλογισμό τοῦ Πρωταγόρα **στο ἀπόσπασμα β'** γιὰ τὸ διδακτὸν τῆς ἀρετῆς, νὰ ἀξιολογήσετε τὴ θέση τοῦ μεγάλου σοφιστῆ γιὰ τὴν παιδευτικὴ σημασία τῆς ποινῆς συσχετίζοντάς τὴν με τὴν κοινὴ ἀντίληψη τῆς ἐποχῆς τοῦ.

(Μονάδες: 10)

**B3.** «ὅσα δὲ ἐξ ἐπιμελείας καὶ ἀσκήσεως καὶ διδαχῆς οἴονται γίνεσθαι ἀγαθὰ ἀνθρώποις, ἐάν τις ταῦτα μὴ ἔχη, ἀλλὰ τὰναντία τούτων κακὰ, ἐπὶ τούτοις που οἷ τε θυμοὶ γίνονται καὶ αἱ κολάσεις καὶ αἱ νουθετήσεις.» Λαμβάνοντας υπόψη ἀφενὸς τὴ φράση τοῦ πρωτότυπου κειμένου (ἀπόσπασμα α') καὶ ἀφετέρου τὸ μεταφρασμένο ἀπόσπασμα, νὰ ἀναδείξετε τὶς παιδαγωγικὲς μεθόδους ἀγωγῆς ποὺ ἐπισημαίνει ὁ Πρωταγόρας κατὰ τὴν πορεία ἀπόδειξης τοῦ διδακτοῦ τῆς πολιτικῆς ἀρετῆς.

«Κι ὕστερα, ὅταν τὸ στέλνουν στοὺς δασκάλους, δίνουν ἐντολὴ νὰ ἐπιμεληθεῖ ὁ δάσκαλος περισσότερο τὴν εὐκοσμία τῶν παιδιῶν, παρά τὰ γράμματα καὶ τὴ μουσικὴ. Καὶ οἱ δάσκαλοι ἄλλωστε γι' αὐτὸ φροντίζουν κυρίως. Καὶ μόλις τὰ αγόρια μάθουν τὰ γράμματα καὶ εἶναι σὲ θέση στὸ ἐξῆς νὰ καταλάβουν ἓνα γραπτὸ κείμενο, ὅπως μέχρι τώρα καταλάβαιναν τὸν προφορικὸ λόγο, τὰ βάζουν, καθισμένα στα θρανία τοὺς, νὰ διαβάζουν δυνατὰ τὰ ποιήματα τῶν μεγάλων ποιητῶν καὶ τὰ ἀναγκάζουν νὰ μάθουν ἀπ' ἐξῶ αὐτὰ τὰ ἔργα, στὰ ὁποῖα ὑπάρχουν πολλὲς συμβουλές, ἀλλὰ καὶ ἀναλύσεις γιὰ τὰ πράγματα, καὶ ἐπαινοὶ καὶ ἐγκώμια γιὰ τοὺς ἀρχαίους ἥρωες, προκειμένου τὸ αγόρι νὰ θελήσει νὰ τοὺς μιμηθεῖ καὶ νὰ ἔχει τὴν διάθεση νὰ γίνῃ παρόμοιος [...].

Καὶ ὅταν πια φύγουν αὐτοὶ [δηλ. οἱ νέοι ἄνδρες] ἀπὸ τοὺς δασκάλους, ἡ πόλη, με τὴ σειρὰ τῆς, τοὺς ἀναγκάζει νὰ μάθουν τοὺς νόμους καὶ νὰ ζοῦν σύμφωνα με αὐτούς, ὥστε νὰ μὴν ἐνεργοῦν ἀπὸ μόνοι τοὺς καὶ ὅπως νομίζουν οἱ ἴδιοι [...]. Ἔτσι, καὶ ἡ πόλη, υπογραμμίζοντας τοὺς νόμους, αὐτὰ τὰ ἐπινοήματα τῶν καλῶν, παλαιῶν νομοθετῶν, ἀναγκάζει καὶ ὅσους ἀσκοῦν ἓνα ἀξίωμα καὶ ὅσους ἀρχοῦν νὰ συμμορφώνονται με αὐτούς. Εκείνος δὲ ὁ ὁποῖος τοὺς παραβαίνει, υφίσταται κυρώσεις καὶ οἱ κυρώσεις αὐτὲς ὀνομάζονται, καὶ σὲ σὰς ἐδῶ [δηλ. στὴν Ἀθήνα] καὶ σὲ πολλὰ ἄλλα

μέρη, ευθύνες, λες και η δικαιοσύνη ξαναβάζει [τον παραβάτη] στην ευθεία. Ενώ λοιπόν είναι τόσο μεγάλη η προσπάθεια που καταβάλλεται για την αρετή και στο ιδιωτικό και στο δημόσιο επίπεδο, εσύ Σωκράτη εκπλήττεσαι και απορείς αν η αρετή είναι διδακτή; Το εκπληκτικό όμως θα ήταν μάλλον το να μην μπορεί να διδαχθεί η αρετή.» (Πλάτωνος Πρωταγόρας 325c5 - 326e5)

**(Μονάδες: 10)**

**B4.** Να γράψετε στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω θέσεις, τη λέξη **Σωστό**, αν είναι σωστή, ή τη λέξη **Λάθος**, αν είναι λανθασμένη:

1. Η κατηγορία για διαφθορά των νέων ήταν η πραγματική αιτία της δίωξης του Σωκράτη.
2. Δίκη για ασέβεια είχε υποστεί και ο Αναξίμανδρος.
3. Η βασική αντίρρηση του Σωκράτη απέναντι στον γραπτό λόγο στηρίζεται στην άποψή του ότι το γραπτό είναι βουβό.
4. Ο Σωκράτης αναζήτησε την ουσία της ηθικής και όχι τα ηθικά φαινόμενα.
5. Ο Πλάτωνας απέρριπτε την αξία της συμβολικής μυθικής αφήγησης.

**(Μονάδες: 10)**

**B5.** Να βρείτε στο κείμενο λέξεις ετυμολογικά συγγενείς με τις παρακάτω: οξύθυμος, ανελέητος, επίκτητος, βιαιοπραγία, εκτρέπομαι, μισαλλοδοξία, οίηση, υποδοχή, τμήμα, άφαντος.

**(Μονάδες: 10)**

**Φιλοσοφούμεν γνησίως τε καὶ ἰκανῶς...**